

گرژییه‌کانی چوارشه‌ممه خه‌ونی ده‌وله‌تی له‌به‌غدا خسته گیانه‌للا

27-05-2021

نووسه‌ره‌کان

د. یاسین ته‌ها

کورتە : گەردبوونه‌وه‌ی چه‌ند گروپیکی هێزه‌کانی هه‌شده‌ی شه‌عی له‌ ناوچه‌ی سه‌وزی به‌غدا و داخستنی ده‌روازه‌کانی ئەم ناوچه‌یه‌ که گەرنه‌گترین بنکه و باره‌گا عێراقی و نیوده‌وله‌تییه‌کان له‌خۆی ده‌گریت (26 ئایان) وه‌ک هه‌ر کووده‌تایه‌کیتری ته‌قلیدی له‌ عێراقدا هێزی سه‌ربازی تێدا جوڵینرا و خه‌لکی پایته‌ختی خسته‌ دله‌خورتیوه‌. له‌ زنجیره‌ی ئەو به‌ریه‌که‌وتنه‌ی که ناوبه‌ناو له‌نیوان مسته‌فا کازمی و گروپه‌ چه‌کداره‌کاندا رووده‌ده‌ن

ياسين تها |

گردبوونو هوى چەند گروپىكى ھىزەكانى حەشدى شەعبى لە ناوچەى سەوزى بەغدا و داخستنى دەروازەكانى ئەم ناوچەى كە گرنگترين بنكە و بارەگا عىراقى و نيوودەولەتتەكان لەخوى دەگریت (26 ئايار) وەك ھەر كودەتەبەكيترى تەقلىدى لە عىراقدا ھىزى سەربازى تىدا جولىنزا و خەلكى پايتەختى خستە دلەخورتتو. لە زنجيرەى ئەو بەريەككەوتننەى كە ناوبەناو لەنيوان مستەفا كازمى و گروپە چەكدارەكاندا روودەدەن، ئەمە پيشهاتىكى گرز و پرمەترسش بوو لە كيشمەكيشى ھىزەكانى لاينەنگرى دەولەت و ئەو ھىزەنەشى پىيان دەوتریت "لا دولة". بەريەككەوتنى ئەمجارەشيان لە كاتىكدايە كە ولات خوى بۆ ھەلبژاردنى پيشووختە نامادە دەكات.

جولەى ئەمجارەى چەكدارە وەلائيەكان بۆ نەمايشى ھىز نەبوو وەك ئەو ھىزى دوو مانگ لەمەوبەر و (25 ئازار) كەتتەكانى حىزبوللای عىراق و رەبەوللأ ھەر لە بەغدا ئەنجاميان دا. يان وەكوو وەك كاردانەو وەركابەريكدنى نەمايشى پيشووترى "سرايا السلام" ى سەدرىيەكان (8 شوباتى 2021) نەبوو. بەلكوو، گردبوونو ھىز ئەمجارە بۆ ئازادكردنى بەككە لەفەرماندە حەشدىيە سەر بەگۆبەنەكان بوو كە قاسم موسلىحى نامر لىواى "الطفوف" و فەرماندەى مېحوەرى ئەنبارى حەشدى شەعبىيە، كە بەفەرمانى كازمى و بەپى مادەى 4 ى تىرۆر، تەنھا چەند كاتمىرئىك لەو ھوويش بەسەرپەرشتى ئەحمەد ئەبو رەغيف بريكارى وەزىرى ناوخۆ بۆ كاروبارى ھەوالگى دەستگىر كرابوو.

ھەرچەند تۆمەتەكانى قاسم موسلىح، دۇسيەكانى تىرۆر، بەلام لە راگەيەنراو ھەرمىيەكانىش بەديارىكراوى روون نەكراو ھەتەو كە چى و چىن، بەلام بەپى دزەپىكدنەكان، ھىرشكردنە سەر بنكەى (عين الأسد) ئەمەريكيەكان و تىرۆركردنى چالاکفانانى خۆپيشاندانى تشرىن دەگریتەخۆ، بە تايبەت ئىھاب وەزنى كە لەكۆتايەكانى رەمەزانى رابردوو (9 ئايار) لە سەنتەرى كەربەلاى پىرۆز لاى مليونەھا شىعە، كرابە دوا تىرۆرى چالاکفانەكانە تشرىنيە مەدەنى و راپەربووەكان. بەھوى ئەو ھەشەو ئەم ھەفتەيە (25 ئايار) خۆپيشاندەرانى باشوورى عىراق لە ھەموولايەكەو ھەرزانە گۆرەپانى تەحرير و گۆرەپانى نسورى بەغداى پايتەخت و دروشمى "كۆ كوشتمى؟" يان كۆتەو ھەم جومولەكەى خۇشيان ناونا "شۆرشى ئىھاب وەزنى" و دوايان لە حكومەتى كازمى كرد بەرەنگارى ميليشياكان بىتەو ھەم بكوژى چالاکفانەكانيان ئاشكرا و دادگابى بكات، ھەر لەم ميانەيەشدا ھەندىك لەو ھىز و گروپانەى تشرىنيەكان، وەك ناپەزابى و تووپەى، بربارى باكوۆتى ھەلبژاردنى پيشووختەى چاوەروانكراويان دا و بەمەش ھىواكانى گۆرانكارى لەرئىگەى پروسەى ديموكراسى و دەنگدانەو ھەم پاشەكشەيەكى گەورەى كرد.

قاسم موسلىح، كە پيشتر و لەسەردەمى شەرى داعش فەرماندەى لىوايەكى سەر بەعەتەبەكانى مەرجەعەتى نەجەف بوو (الطفوف)، بەر لەو ھىز سەنگەر بگوازىتەو ھەم بۆ بەرەى وەلائيەكانى ئىران، لەگەل براكەيدا (عەلى موسلىح) پيشينەو پەرزىنكى خراپيان ھەيە لەناو خەلك لە دۇسيەكانى سەركوتكردنى نارازىيەكان و گەندەلى دارايى و سەرانە وەرگرتن و سىپىكدنەو ھىز پەرەو بودجەى ھىزەكانى حەشد. ھەر لەم ميانەيەشدا داىكى ئىھاب وەزنى، لە گرتەبەكى فېدووييدا بەدنيايەو دەلئيت، قاسم موسلىح ھەرەشەى توندى لە كورەكەى كردوو "تەگەر بەك رۆژيشم مابيت لە ژياندا ھەر دەتكوژم."

ھەندىكىتر پىيانوايە كارى قاسم موسلىح گەورەترە لە تىرۆر و سەرانە وەرگرتن و ترساندنەى خەلك، چونكە ناوبرا و لەسەردەمى ژيان و چالاکى قاسم سولەيمانيدا (كانونى دووھى 2020 تىرۆر كرا) بوو ھەتە جىگە متمانەى سوپاى پاسداران و سەرپەرشتيكردنى دۇسيەى ئەمنى مېحوەرى ئەنبارى پى سىپىردراو ھەم شىعەى عىراق و ئىران دەبەستتەو بە سوريا و مۆلگەى پيشووى رىكخراو ھەم ئەلقاعيدە و داعشيش بوو، ھەر ئەمەش قاسم موسلىحى كردوو ھەتە بەككە لە ئايكۆنەكانى حەشدى وەلاى لەسەر ئاستى عىراق و پىگەشى لەناو دەستەى حەشدى شەعبى بەھىز كردوو ھەم بەفەرمانى سەر بەدەولەتە و بودجەى سالانەى لە دوو مليار دۆلار زياترە.

ئەو ھىزەنەى لەسەر قاسم موسلىح چوونە سەر ناوچەى سەوز دەموچاويان پىچرابوو، ھىچ لۆگۆ و ناوئىشانىكىشيان بە ئاشكرا ھەلنەگرتبوو، بەلام ئەو لايەنەى زۆر لە رىگەى بەياننامە و لىدوانى ميدىايەو پشتيوانيان كردن، زياتر برىتى بوون لە عەسايب و كەتتەكانى حىزبوللأ و بزوتنەو ھىز نوجەبا كە برپەى پشتى پىرۆزى وەلائيەكان لەناو حەشدى شەعبىدا پىكدەھىن. ئەم ھىزەنە بە پالپشتىكردنى جومولە سەربازىيەكە جارىكىتر جارى ياخيوونيان لە فەرمانەكانى سەرۆكۆھىزان راگەيان، ھەر ھەم بەكردەى كۆتايان بەو قسەيەش ھىنا كە زۆرجار دەگورتتەو ھەم كە گوايە دەستەى حەشدى شەعبى و چەكدارەكانى سەر بەسەرۆكۆھىزان و بەشكىن لە پىكھاتە ئەمنىيەكانى دەولەت و لەژىر ئاراستەكردنى فەرماندەى گشتى ھىزە چەكدارەكاندان.

ھەرچى بەسەر قاسم موسلىح ئىدانە بكرىت يان ئازاد بكرىت (ئەگەرى دووھم زالتەرە)، ھىچ لەو راستىيە ناگۆرئيت كە گرتتەكانى

چوارشەممەي بەغدا خەونى دەولەتدارىيى لەعزراقدا لە ساپەي چەكى بەرەلدا و فرەي مەرجهعەتى ئاراستەکردنى گروپەکان، خستە گيانەلدا. لەدوای ئەم رووداوەشەو جارێکتر ئەستەمە هېچ کەس باس لە شکۆي دەولەت يان قەتیسکردنى چەک لە دەستی دەولەتدا بکات، بەتایبەت پاش ئەوێ چەکدارەکان یەکراست گەمارۆي سەرکۆپەتى وەزیران و مالى پلەدارە بالاکانى دەولەتیان دا و لەهەندى گرتەي قیديۆييشدا بەلاقرتیوہە وەالیان دەپرسین کە ئاخۆ چیتەر بەتەمای چین و لەکوین؟

هەلکشانی پێگەي گروپەکان لەسەر حسابی دەولەت، پێش لەسەرھەلدانى داعش و راگەيەندنى حەشد بەفەرمی (2014) بەردى بناغەي دانراوہ، حکومەتەکانى پێشوو (عەبادى و عەبدولمەھدى) لەگەلیدا ژيان و بەرپیان کردوہ، بەلام ناو بەناو کازمى بە دەست بردن بۆ ئەو پرسیانە و گوشارى خۆپیشاندەرانى تشرین بۆ بەرەنگاربوونەوہي دەولەت و ميليشياکان، ھەمووجارى قەتماغەي برینەکانى سەر جەستەي عیراق لا دەبەن و ھەمووجارى گروپەکان ھەنگاویک زیاتر دەچنەپێش لە خۆسەپاندن. بەلام دیارە خۆيان نایانەوێت کۆنترۆلى تەواوہتى دۆخەکە بەکن چونکە کەرەستە و ئامادەي ئەوہيان نییە دواتر ئیدارەي دۆخى عیراق بەن، ئەویش لە ساپەي ئابووریەکی داتەپيو و پيويستیيەکی زۆري عیراقدا بە کۆمەک و پەيوەندییە دەرەکییەکان بەتایبەت ئەمەریکا و ئەوروپا کە ئیستا لە دەستی کازمیدایە.

سەرەتای بەریەککەوتنى ئاشکرای حکومەتى مستەفا کازمى و گروپە چەکدارە وەلائییەکان دەگەریتەوہ بۆ ھاوینی 2020، کاتیک کازمى 14 کەسى لە کەتیبەکانى حیزبوللا دەستگیرکرد کە تۆمەتباربوون بە ھاویشتنى موشەک بۆسەر بالیۆزخانە و بنکەکانى ئەمەریکا. دواتر چەکدارەکانى ئەم گروپە کە دەرترین و ریکخراوترین گروپە وەلائییەکانى ئێرانن ھەلیانکوتایە سەر ناوچەي سەوز و بەنیوانگری مالیکی و سەرکردەکانیتری شیعی سەرکۆوەزیرانان ناچارکرد، بەبى ھېچ سزوا رێوشوینیک گیراوەکان ئازاد بکات. ئەمە لە کۆتایەکانى سالى رابردوو (2020) دووبارەبوویوہ، کاتیک ھیزە ئەمنییەکانى عیراق کادریکی بزوتنەوہي عەسایبان بەتۆمەتى تێوہکلان لە ھاویشتنى رۆکیت بۆ بالیۆزخانەکان دەستگیرکرد (حسام زریجاوي) و دواتر چەکدارەکانى عەسایب رژانە سەر شەقام بۆ ئازادکردنى و دۆسیەکەش دیزەبەدەرخۆنە کرا. لە دەستگیرکردنى قاسم موسلحیشدا گەرێکیتى ئەم بەریەککەوتنە دووبارە بوویوہ و لەبەر رۆشنايى ئەو دوو ئەزمونەي پێشوو، باوەرێکی زال ھەيە کە چارەنووسى قاسم موسلحیش ھەر ئازادکردن و کۆتایەھاتنى دۆسیەکەيەتى، چونکە ناوبراوە ئەلقەيەکە لە زنجیرەيەکی قایمتر کە حەشدى شەعبییە و سەرانى ناھیلن بۆ پاراستنى سەرکردەکانیتریان لە دوورمەودادا ھېچ کەلەبەر و درزیکیان تى بکەوێت.